

Radni o wywłaszczeniach i wyłączeniu gruntów z produkcji rolnej

Autor: fot. Jerzy Lipka-

Wołowski (KS)

Według radnych nowa spec ustawa o centralnych inwestycjach strategicznych, oznacza możliwość wywłaszczeń nieruchomości i gospodarstw rolnych w sposób społecznie niekontrolowany.

Komisja Rolnictwa i Terenów Wiejskich pod przewodnictwem Leszka Przybytniaka, omówiła kwestie wywłaszczania rolników oraz wyłączenia gruntów z produkcji rolnej pod planowane inwestycje, w świetle regulacji ustawowych związanych m.in. z realizacją Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK).

Radni zajęli się także stosowaniem w województwie mazowieckim praktyk zazieleniania oraz zalesiania prowadzących do zmniejszania powierzchni gruntów uprawowych. W obradach uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a także Prezes Fundacji INLEGIS, która udziela pomocy prawnej i aktywnie wspiera osoby wywłaszczane pod cele publiczne.

Utrata gruntów rolnych na CPK

Jak wskazali radni, podpisana w sierpniu przez prezydenta RP nowelizacja tzw. ustawy ocenowej, czyli nowa specustawa o centralnych inwestycjach strategicznych, oznacza możliwość wywłaszczeń nieruchomości i gospodarstw rolnych w sposób społecznie niekontrolowany. Trzeba o tym mówić otwarcie, bo ta sytuacja dotyczy także Mazowsza, zwłaszcza w odniesieniu do Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK). W wyniku realizacji tej inwestycji zagospodarowanych przemysłowo zostanie co najmniej 8 tys. hektarów najlepszych gleb na Mazowszu, klasy 2 i 3 z bardzo dobrymi stosunkami wodnymi. Utracony zostanie uprawowo rozległy obszar gruntów rolnych, co będzie dużą stratą i poważnym zaburzeniem produkcji rolnej na Mazowszu. Także dlatego Sejmik Województwa Mazowieckiego wypowiedział się negatywnie w sprawie planowanej inwestycji CPK.

W sumie w całej Polsce na cele realizacji CPK, wraz z inwestycjami towarzyszącymi w tym kolejowymi, niezbędne może być przejęcie łącznie 20 tys. hektarów gruntów, w tym tysięcy nieruchomości zabudowanych. Może to sprawić, że procedury wywłaszczeniowe, już dziś dokuczliwe i niewydolne, staną się jeszcze bardziej uciążliwe dla osób nimi dotkniętych oraz ich rodzin.

Opinia Ministerstwa Rolnictwa

Odpowiadając na pytania radnych Lidia Kostańska, dyrektor Departamentu Nieruchomości Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRRW), przekazała, że sprawy szacowania i realizacji odszkodowań za wywłaszczenia są uregulowane w ustawie o gospodarce nieruchomościami. Jest jednak szereg specustaw tzw. inwestycyjnych, które w różny sposób przewidują szacowanie odszkodowań. Za rządowe działy wywłaszczeń, gospodarki nieruchomościami i planowania przestrzennego odpowiada obecnie Minister Rozwoju i Technologii.

– Minister rolnictwa wyraża zgodę na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych, takie ma kompetencje. I kiedy jako ministerstwo opiniowaliśmy ten projekt, to mieliśmy poważne wątpliwości. Ale niestety ustawa o Centralnym Porcie Komunikacyjnym odebrała ministrowi rolnictwa możliwość wypowiadania się co do zmiany przeznaczenia gruntów. W przypadku CPK nie mamy do czynienia z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i stosowanie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zostało wyłączone – przyznała Lidia Kostańska.

– Można dojść do wniosku, że generalnie decyzja w sprawie CPK, gdzie są jedne z najlepszych gleb na Mazowszu, jest sprawą zdecydowanie polityczną, skoro minister rolnictwa, który jest zobligowany do opieki nad tymi gruntami, nie ma nic do powiedzenia. Jestem rolnikiem gospodarującym z dziada pradziada i ogromnie ubolewam nad tymi gruntami, kiedy ziemia dobrej klasy jest przeznaczana pod inwestycje kosztem rolniczej przestrzeni produkcyjnej. To jest poważny problem i powinniśmy o tym mówić. Mam nadzieję, że ta inwestycja nie zostanie poprowadzona. Ale jeżeli już do tego dojdzie, to martwię się czy będzie ona realizowana w sposób prawidłowy, a zarazem uczciwy społecznie – podkreślił przewodniczący komisji Leszek Przybytniak.

Decyzje podejmowane arbitralnie

Ostatnie zmiany legislacyjne sprawiają, że bardzo wiele decyzji dotyczących tysięcy mieszkańców będzie podejmowanych arbitralnie. Nowelizacja ustawy ocenowej oznacza bowiem, że do katalogu inwestycji strategicznych dodane zostaną: linie tramwajowe i metro, inwestycje dotyczące lotnisk użytku publicznego, a także inwestycje atomowe i związane z wydobywaniem kopalin i węglowodorów ze złóż. Dotyczy to również obiektów szczególnie ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa. Dla takich inwestycji nie będzie wymagana zgodność z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Jak poinformowała Prezes Fundacji INLEGIS Barbara Czerniawska, niezależnie od CPK już obecnie każdego roku w Polsce wywłaszczanych jest kilkadziesiąt tysięcy właścicieli, najczęściej na terenach rolnych i leśnych. CPK tworzy tylko dodatkową pulę, choć tu na razie nie ma wywłaszczeń, ale są wysiedlenia w związku z tzw. programem dobrowolnych nabyć.

– Nowelizacja ustawy ocenowej, już powszechnie określana jako „lex knebel”, jest bardzo niebezpieczna. Ona sprawia, że każda inwestycja kolejowa, drogowa czy obronna uznana za strategiczną zyskuje nowy rygor i natychmiast zostaje wyjęta spod oceny i opiniowania społecznego. Rolnik, producent, właściciel, mieszkaniowiec ma coraz mniej do powiedzenia.

Ponadto bardzo jest ograniczony wpływ samorządów na opiniowanie inwestycji. Na mocy ustawy skarb państwa będzie zwolniony z gwarancji zapłaty na rzecz wykonawcy robót publicznych. Co więcej, przygotowanie i realizacja inwestycji drogowo-obronnych jest zwolniona z zamówień publicznych i może być realizowana z wolnej ręki. To wszystko mamy w ramach „lex knebel”. I te procesy inwestycyjne już się zaczynają dziać na Mazowszu i w całej Polsce. Już słychać wpływ tej ustawy na puszczenie dwóch dróg ekspresowych przez Biebrzę – podkreśliła Barbara Czerniawska.

Zazielenianie i zalesianie

Informację o skali praktyk zazieleniania oraz zalesiania przedstawiła radnym Elżbieta Budka, zastępca dyrektora Departamentu Płatności Bezpośrednich MRRW.

Wymogi zazieleniania występują w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, gdzie uzależniamy przyznanie płatności bezpośrednich także od spełnienia pewnych norm w zakresie środowiska. Ale nie oznacza to wyłączenia trwałego z produkcji rolnej. Wręcz przeciwnie, to zmierza do tego, aby rolnicy gospodarowali w sposób zrównoważony chroniąc glebę i jej zasoby wodne. Natomiast zalesianie, które wspieramy w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, istotnie prowadzi do zmniejszania powierzchni gruntów uprawowych. Jest to instrument dobrowolny dla rolników i dotyczy tylko gruntów słabszej jakości, klasy 4, 5 i 6. Z tego wsparcia zostały wykluczone trwałe użytki zielone. Od 2004 roku rolnicy zalesili w ramach tego programu w sumie 80 tys. hektarów obszarów wiejskich. A w ostatnim naborze zakończonym 31 sierpnia chętnych do zalesienia było tylko 150 hektarów w całym kraju.

[Uczestnicy posiedzenia dyskutowali o wyłączeniach rolników oraz wyłączania gruntów z produkcji rolnej pod planowane inwestycje.](#)

[fot. Jerzy Lipka-Wołoski \(KS\)](#)

fot. Jerzy Lipka-Wołoski (KS)

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl